

SÜDALINNA KULTUURIKESKUSE VISIONIDOKUMENT

(KONTSERDIKORRALDAJATE TAGASISIDE)

SÜDALINNA KULTUURIKESKUSE VISIOONIDOKUMENT

(KONTSERDIKORRALDAJATE TAGASISIDE)

Selleks, et hinnata, kas ja millist saali oleks kontserdikorraldajate jaoks mõistlik Tartu linna ehitada, kaasas Music Estonia kontserdikorraldajate ja -paikade haru Live Music Estonia siinse dokumendi koostamiseks nõuandjatena kaks kontserdipaiga esindajat (Aivar Sirelpuu Alexela Kontserdimajast ning Anu Rannu Viljandi Pärimusmuusika Aidast) ning kaks tehnilise produktsiooni professionaali (Mihkel Sirelpuu ning Sten Arvi).

Esialgse sisendina kogusime infot nõuandjatelt ning seejärel viisime läbi kokku viis kohtumist, mille jooksul vahetasime mõtteid 23 kontserdikorraldajaga, üheksa Tartu kontserdipaiga ning nelja üritusturundusagentuuri esindajaga. Kui nõuandjatega kohtumistelt korjasime kokku peamised märksõnad, mida nii sisuliselt kui ka tehniliselt saali ülesehituse puhul jälgida, siis kontserdikorraldajatelt, -paikadelt ning üritusturundusagentuuridelt küsisime nende senise kontsertide ja erinevate ürituste Tartus korraldamise kogemuse kohta ning palusime tagasisidet, kas Tartusse oleks vaja uut saali ning kui on, siis milline see saal peaks olema selleks, et see leiaks võimalikult palju kasutust.

Esialgse tehnilise tagasiside põhjal võtsime siiski eesmärgiks kaardistada peamised põhimõtted, mida järgida (ligipääsetavus, kõrgus ja tehnilised detailid, mida tuleb kindlasti juba alguses arvesse võtta), kuid koostasime ka pikema soovitude nimekirja.

Sisulise tagasiside kogumiseks rääkisime põgusalt senistest ettevalmistavatest dokumentidest (uuringud, ideekorje seminaride memo ja majandusanalüüsid), kuid pigem kogusime infot laiemalt sellest, millistest printsiipidest lähtuda, et saal tõmbaks ligi kontserdikorraldajaid ning suudaks pakkuda mitmekülgset programmi ja end hästi ära majandada.

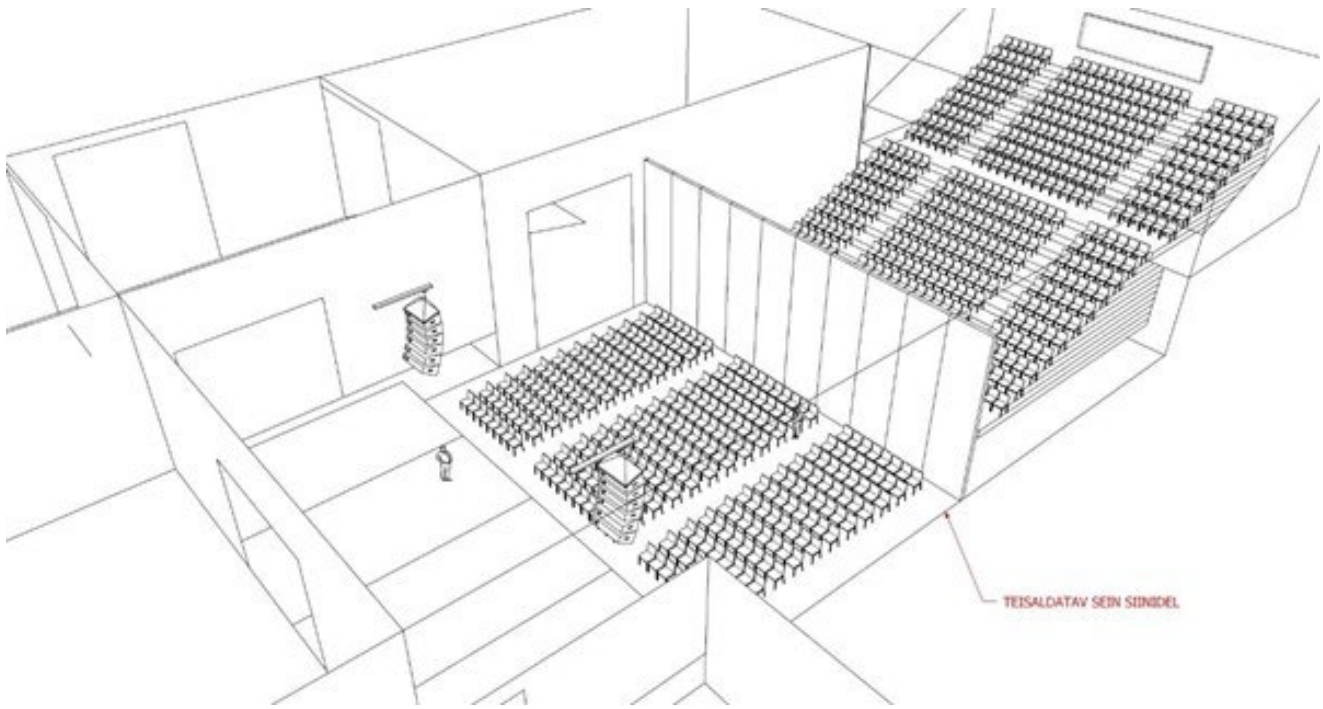
ÜLDISED ETTEPANEKUD

Kohtumiste tulemusena võib öelda, et Südalinna Kultuurikeskuse saal võiks saavutada olulise konkurentsieelise võrreldes paljude saalidega üle Eesti juhul, kui:

1. **See on liigendatav.** Kohtumistel kontserdikorraldajatega jaotasime nad kolme gruppi (kattuvus märksõnaga ei ole täielik, sest lubasime korraldajatel liituda ka teiste rühmadega, juhul kui esialgselt pakutud kohtumisaeg neile ei sobinud):
 - 1.1. suurkorraldajad: Eva Palm ja Raimond Põldmaa (Live Nation Estonia), Lauri Laubre (Baltic Music Group), Sander Haugas (PS Music Events), Andrius Videnski (Macadam Music Group), Gunnar Viese (RLE Entertainment); eraldi meilikommentaari läkitasid Gints Putnins ja Liina Tammepõld (L Tips Agency);
 - 1.2. žanrifestivalid ja -korraldajad ning peosarjad: Henrik Ehte (Estonian Funk Embassy), Mihkel Kübar (Intsikurmu Festival), Roman Demchenko (Damn Loud Agency, Tallinn Music Week), Eva Saar ja Marti Tärn (Jazzkaar), Peeter Ehala (TIKS), Elo-Liis Parmas (Eesti Jazzliit), Tarmo Sikk (Festival Võnge), Paul Lepasson (SÜNK), Vello Tellissaar (Tartu Kontserdikorraldus);
 - 1.3. viimases grupis olid erineva profiiliga korraldajad: Aivar Trallmann (MuusikaSündmus), Triinu Arak (Leigo Järvemuusika), Anton Must (SMUUV), Maarit Kangron (Eesti Kontsert), Elena Natale (HALL), Aarne Valmis (Hitivabrik).

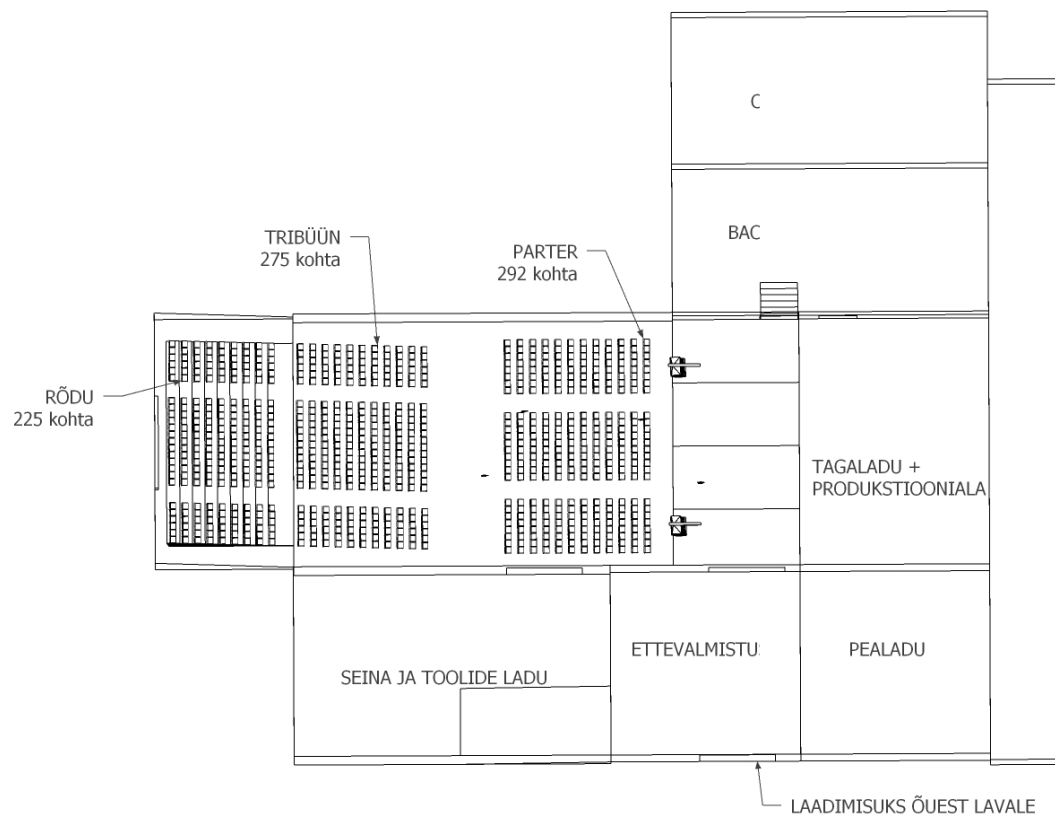
Grupid töid välja erinevad vajadused: kui suurkorraldajad olid täiesti veendunud, et pole mõtet ehitada saali, mis ei mahuta **vähemalt poolteist tuhat** inimest (ja võiks ideaalis mahutada rohkem, nt 2000 inimest), siis žanrifestivalide ja -muusikaürituste korraldajate seas esines kohati skepsist, kas on mõtet ehitada saali, mis mahutaks üle 600 inimese (ja 300–600 saali järele on vajadus, sest Sadamateater on juba 300 inimesega triiki täis ning teisalt Vanemuise väike maja, mis mahutab veidi üle 400 inimese, on liiga kallis), samas grupis toodi välja ka see aspekt, et pidude ning kontsertpidude jaoks oleks hea rohkem ruumi luua, kuid veel olulisem oleks võimalus saali erineval viisil üles ehitada – tekitada võimalusi kõiksugu siinide, dekoratsioonide jms ladustamiseks ning riputamiseks; suurkorraldajad rõhutasid sealjuures üle talade kandevõime erinevate suuremate produktsioonide jaoks; viimases grupis tõi Hitivabrik välja, et jääb selgusetuks, kui Paides ja Haapsalus on üle 500 saalid, siis miks laia kasutust otsiv saal peaks Tartus väiksem olema. Kuigi korraldajatest Kontserdihunt ei saanud kohtumisest osa võtta, siis andis telefonitsi tagasiside, et ära tasumiseks peaks saal mahutama minimaalselt 800 inimest. Seetõttu tasuks ehitada saali ka rõdu.

Nii esimeses kui ka viimases grupis toodi esile see, et Tartu puhul on oluline ka demograafiline olukord, sh noorte tudengite hulk – mistõttu suurokontsertide (sh rahvusvaheliselt noorte jaoks tuntud artistide esinemiste) ja pidude jaoks eripäraste lahenduste leidmise võimalikkus on väga oluline; teisalt, kuna kohtumisest võttis osa palju neid korraldajaid, kelle jaoks suurem kui 300–400 iste- või 500–600 seisukohaga saal jääks liiga suureks, siis tasuks saalis luua võimalus selleks, et tekitada täissaali tunne ka selliste korraldajate üritustel – selle võimaluse kasutamiseks võiks kasutada vaheseina (vt Joonis 1).

JONIS 1. VÕIMALIK LAHENDUS – VAHESEIN ERINEVATE PARALLEELSELT TOIMUVATE ÜRITUSTE TEENINDAMISEKS.

2. Kuigi saali on oluline planeerida nii, et seda saaks kasutada erinevad korraldajad, on heade tingimuste ja kvaliteetse heli- ning valguslahendusega kontsertide korraldamiseks oluline, et saalil oleks **esmane funktsioon**. Kui üritada ehitada samal ajal kõigile sobivat saali, siis see toob kaasa olukorra, kus ruum ehitatakse üles ebaloogiliselt kontserdikorraldajate jaoks. Esmase funktsioonita saali pidev ümber ehitamine tähendab korraldajate jaoks ajakadu; lisaks nt kontsertide puhul pole tehnikutel võimalik rõdul toimetada; statsionaarne üldvõimendus ehk PA võimaldab korraldada soodsamalt ja operatiivsemalt, kui samal ajal võib segada väga mobiilse teatritegevuse planeerimist jne. Tehnika puudumine ja sellest tulenevad kõrged produktsioonikulud on ositi ka põhjus, miks hetkeseisuga Tartus nt Kammivabriku tehasehoone või TÜ spordihoone ei ole eriti hea koht suuremate kontsertide korraldamiseks – suurkorraldajatega kohtumisel toodi välja, et seal korraldamine toob ebapiisava tehnilise varustuse tõttu kaasa palju kõrvalkulusid, akustika jääb kehvemapoolseks; muusikaürituste jaoks saali ehitamine vajab väga palju ettevalmistusaaega ning ühtlasi pole nn tehnosaalides piisavalt tualettruume või muid teenindusalasid suuremate ürituste teenindamiseks;
3. Väga oluline on kõrget kasutust otsivate saalide puhul **mugavus** ja **operatiivsus**. Nt on vaja **vältida** toolide vedamise **süsteemi, mis muutub ajamahukaks**; oluline on piisavate lisaruumide olemasolu, kus ladustada toole, laudu, sealhulgas oluline oleks luua võimalused, et hoida lahus väljastpoolt tulnud korraldaja ning maja enda tehnikat; mõistlik oleks planeerida mõneti ka **tühja ruumi suuremate produktsioonide jaoks** – sealjuures **lava jaoks** peab olema **tagatud piisav ala** (arvestada ka külglava aladega, tagalavaga, samuti on oluline seal võimaldada **quick change** ehk ruum tualetiga). **VIP-lahendused** annavad väga suure eelise: sh mugav **backstage** esinejatele (kuhu oleks planeeritud piisavalt tualette, **catering**'i võimalused esinejatele – sh eraldi köök; mõistlik oleks planeerida eraldi ruum korraldajale tööruumina samal päeval töö tegemiseks – see võiks olla eraldatud **backstage**'ist); väga oluline on tagada tehnikutele eraldi ruum; **istekohad** peavad olema **lihtsasti likvideeritavad** (võib kaaluda varianti, kus tagumised toolid oleksid tribüünina veetavad rõdu alla – kindlasti vältida Tallinna Vaba Lava süsteemi, kuid väidetavalt pidi hästi toimima Narva Vaba Lava süsteem. Kohtumiste käigus mainis üks korraldajatest hea kontserdipaiga näitena Reykjaviki Harpa saale. Uurides Harpa erinevaid saale, paistis üsna hea eeskujuna Silfurbergi saal. Ka seal on kasutatud sarnast tribüüni lahendust, vt Foto 1. Silfurberg tribüüniga ja Foto 2. Silfurberg tribüünita; esimeste toolide osas võib kaaluda ka kallimat varianti, kus toolid saab viia pörandale alla, vt nt: www.audiencesystems.com/category/retractable-seating; kuid kui see peaks osutama liiga kulukaks, siis võib mõelda ka muude lahenduste peale, nt moodulid). Kõik see kokku tähendab aga, et on vaja palju abiruume, sh **klaveri jaoks** (ei pea otseselt olema Steinway, ka Estonia on väga hea), mille olemasolu on paljude korraldajate jaoks määrav (vt Joonis 2. Abiruumide ligikaudne vajadus).

JOONIS 2. SAALI ABIRUUMIDE VAJADUSE ILLUSTRATSIION

FOTO 1. SILFURBERG TRIBÜÜNIGA

FOTO 2. SILFURBERG TRIBÜÜNITA

4. **Ligipääsetavuse** puhul tuleb silmas pidada nii küllastajate kui ka korraldaja vajadusi. Korraldaja vaatenurgast on oluline siseparkla, mis võimaldaks saali vahetusse lähedusse pääseda – seda tuleks planeerida mitmele minibussile; sealjuures toonitasid suuremad korraldajad vajadust pääseda saali vahetusse lähedusse ka rekaga; ühtlasi on oluline see, et tehnikat saaks saali vedada samalt tasapinnalt. Paljude välisartistide jaoks on oluline võimalus esinemispaiga juures parkida *nightliner*'iga (artistibuss majutusega). Eskiisprojekti kallale asudes on ülioluline rääkida korraldajatega läbi veel nende täpsemad vajadused, sh selgitada välja, kui mitu reka ja minibussi parkimiskohta on tarvis planeerida. Ka uste kõrgus on väga oluline – erinevate produktsioonide jaoks peaksid ukсед olema vähemalt 3,5–4 meetrit kõrged (nii välis- kui ka saaliuksed). Sealjuures toodi välja, et võimalus luua publikule suur parkla saali vahetusse lähedusse ei ole nii oluline – üritusturundusagentuuridel võib olla küll vajadus aeg-ajalt tuua kohale suurem küllastajate hulk kaugemalt otse maja juurde ning selle jaoks oleks hea tagada paar ajutist parkimiskohta, et hetkeks peatuda. Saal võiks pigem propageerida rohelist mõtteviisi, kuid see eeldab siis ka ligipääsu ratastega, sh rataste parkimiskohta jms; muidugi ei ole vähetähtis siin ka ühistranspordi graafikud, liinid jms.

Lisaks tasub silmas pidada, et eraldi sissepääsud on vaja planeerida nii publikule kui ka töötajaskonnale; ühtlasi, saali ja maja muud funktsioonid ei tohi kattuda, kui kasutatakse sama sissepääsu – nt piletikontrolli ja garderoobi juurde ei saa luua ülekoormust, olukorra lahendamiseks võiks isegi muu maja funktsioonidega võrreldes kaaluda saaliala sissepääsu eraldamist. Saali tuleb publiku jaoks luua piisavalt uksi selleks, et tagada ohutu väljapääs ning samal ajal kasutada saali maksimaalset mahutavust (siin tekib probleem küll sellega, kuidas see visuaalselt mingites olukordades jääb, kuid nt Kultuurikatlas on tekkinud probleem, kus saali reaalne potentsiaal on jäänud mahutavuse poolest kasutamata, sest pole planeeritud piisavalt väljapääse); oluline on ka see, et ligipääs oleks tagatud erivajadustega inimestele – nendele võimaluste tagamiseks tasuks konsulteerida nt Tartumaa Liikumispueetega Inimeste Ühingu ja jt ekspertrühmade esindajatega, kes üldjuhul meeleldi kaasa mõtlevad. Oluline on silmas pidada ka seda, et väljapääsud tuleb luua mõlemale saali publikuala poole. Sealhulgas peavad väljapääsud olema tagatud ka siis, kui saal poolitatakse. Lisaks peaksid väljapääsud olema ühelt poolt märgatavad, kuid teisalt mitte rikkuma saali akustikat, aga ka silmailu. Taas on siin heaks näiteks Silfurberg, mis on jõudnud ka üsna leidliku lahenduseni väljapääsudega (vt Foto 3. Silfurberg – väljapääsud).

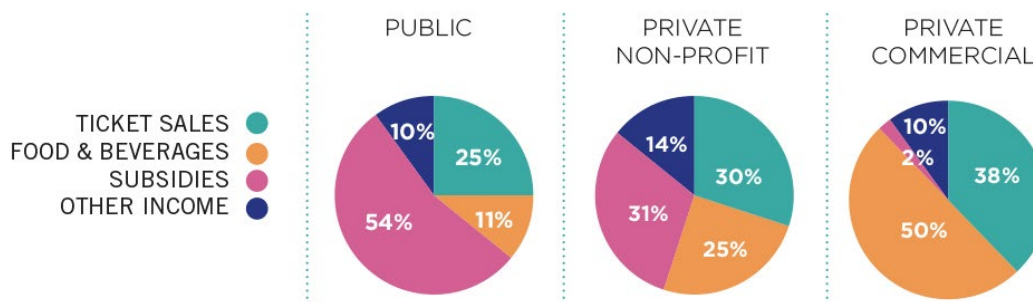
Oluline on mõelda läbi ka tehnilise personali ja esinejate liikumine saali ümber. Lahendusena võib kasutada nt koridore saali ja lao vahel.

FOTO 3. SILFURBERG – SAALI VÄLJAPÄÄSUD.

5. Nagu punktis 2 sai välja toodud, siis väga suure eelise annab **korraliku ja kaasaegse kohaliku tehnika olemasolu**. Kohalik tehnika aga vajab pidevat hooldamist, kindlat inimest selle juures ja koolitatud tehnilisi partnereid. Sellise tehnilise baasi olemasolu annab võimaluse osutada klientidele kompleksteenust ja aitab vajadusel teenindada ka muid hoones toimuvaid sündmusi. Teisest küljest võib seniste uuringute ja hinnangute põhjal välja lugeda, et saal peaks end ise ära majandama. Kuna üldjuhul mängib kontserdisaalide ära majandamisel siiski suurt rolli stabiilne tugi avaliku rahastuse näol ja/või *catering*'i osakaal, siis tasub **saali haldamine koos kõrvalteenustega suunata erakätesse ning luua saali juurde vahetult võimalused toidu- ja joogiga ning *catering*'iga seotud tulude teenimiseks saalihaldajale** – olukordi, kus need kaks süsteemi töötaksid lahutatult ja väga efektiivselt käsikäes, on väga raske, kui mitte võimatu leida. Kohtumisel üritusturundusagentuuridega illustreeriti võimalike probleeme muuhulgas ERMi näitel, kus on kohaliku *catering*'i tõttu teiste partnerite kaasamine komplitseeritud. Ühtlasi töid toidu-, joogimüügi ning erinevate *catering*'i-partnerite võimaluse kaasamise olulisuse välja ka paljud nooremad kontserdikorraldajad – niisiis on saali kasutuse intensiivsus vahetult seotud toitlustamisega ja selle toel ka märkimisväärse omatulu teenimisega. Lisaks on selle tululiigi osakaal kontserdipaikade majandusmudelitel puhul üks suuremaid, mistõttu – kui linnal pole plaanis jääda aastaringselt kontserdipaika jõuliselt toetama (kuigi toetusi ei tasu välistada kindlate programmisuundade puhul) – on oluline vaadata neid teenuseid käsikäes (vrd nt Joonis 3). Lisaks saalile tuleb kindlasti toidu ja joogi teenindamisala planeerides mõelda läbi, kuidas see suudaks teenindada suurt hulka rahvast võimalikult kiiresti (vrd Tallinna Vaba Lava ja Kärbes – toidu- ja joogiala on üsna väike ning on esinenud aeg-ajalt pretensioone seoses teenindamise kiirusega);

Share of Income Venues Per Legal Status

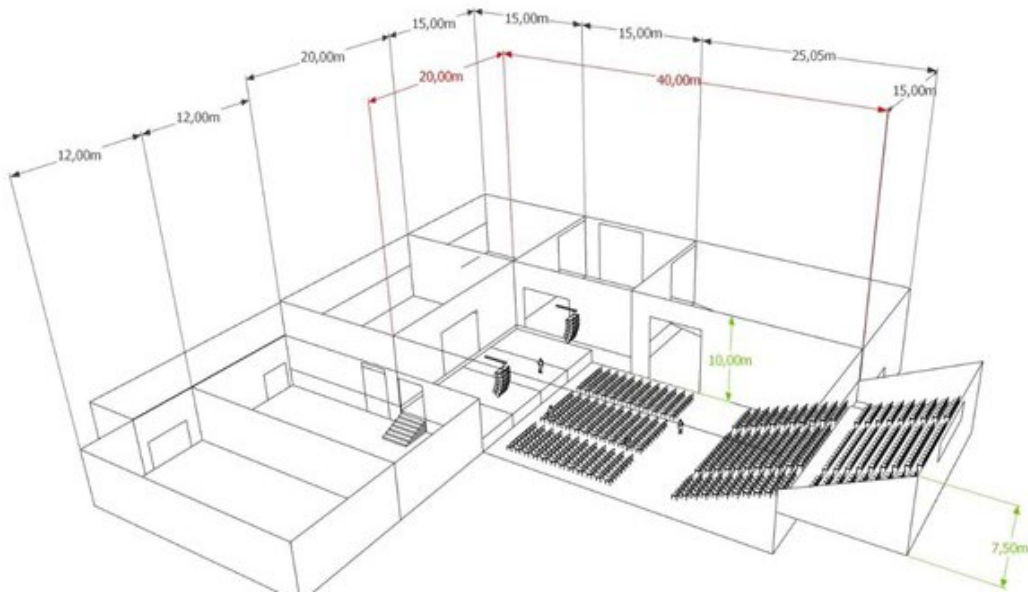

JOONIS 3. LIVE DMA KÜSITLETUD EUROOPA KONSERDIPAIKADE JA KLUBIDE TULUDE JAOTUS KESKMISELT AASTAL 2017. LIVE DMA 2020: 12

- Ühtlasi on suureks saali eeliseks **akustiline võimekus (sumbumus, helileviku tõkestamine, naturaalse instrumentide kõla tagamine)** – selle aitab tagada naturaalne akustiline võimekus või tänapäevane nn *constellation*-lahendus, mis annab kiire ja digitaalse võimaluse saali kasutusvaldkonda ja selle parameetreid muuta;
- Kokkulepped teiste majalistega – pea kõikidel kohtumistel kiideti kõrgelt ERMi tehnilist meeskonda. Lisaks sellele töid üritusturundusagentuurid välja, et **kuigi saal peaks olema eraldatud muust majast oma garderoobide, sissepääsude jms**; olema **helikindel**, et karedamad kontserdid ei segaks ülejäänud maja tööd (siinjuures on oluline kõige muu hulgas ka **ventilatsioon**), siis on oluline võimaluste loomine kasutamaks saali ka ülejäänud majaga koos, sh mõelda läbi, kuidas osa **tehnikast** – mida võib minna vaja kasutada ka mujal – saaks toimetada ülejäänud hoone osadesse võimalikult lihtsalt ning millised peaksid olema saalihaldaja – kes eeldatavasti kõige suuremat osa tehnikapargist kasutama jääb – suhe ülejäänud majalistega;
- Mõlemast kohtumisest tuli tugevalt esile ka üks detailne, kuid oluline tähelepanek: ukсед (sh tulekindlad) tuleb planeerida lävepakkudeta. Tegelikult on aga **tehnilisi detaile palju**, mida tuleb jälgida, mistõttu on ülioluline, et saali **eskiisi tegemisel kaasataks kindlasti muusikakorraldusega kursis olevaid tehnikuid** (väiksemadki detailid võivad terviklahenduse väga lihtsalt ära lõhkuda) ja **konsulteerida väljapääsude, evakuatsiooniks mõeldud koridoride jms osas juba aegsasti Päästeametiga**, et saali saaks maksimaalses ulatuses kasutada.

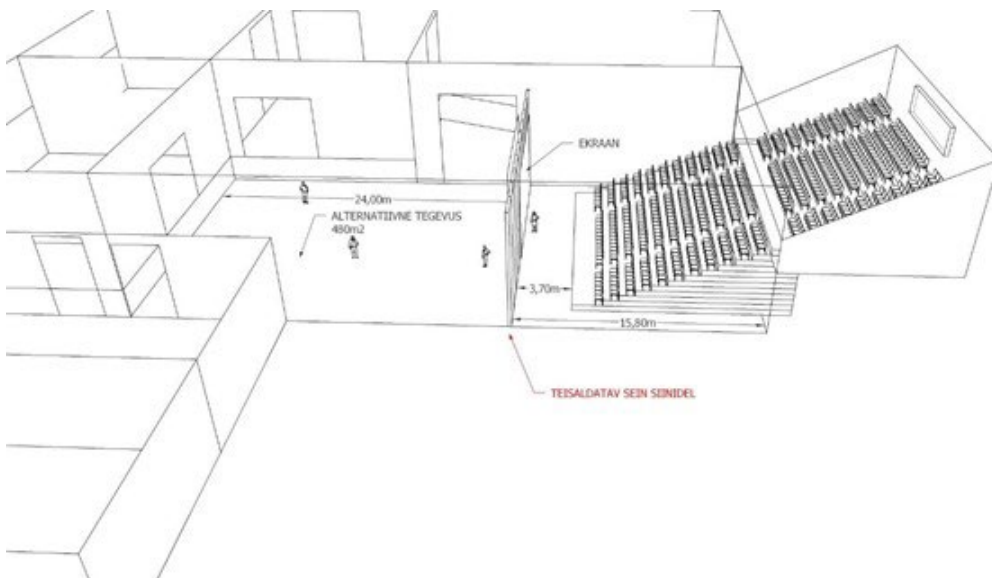
MUUD OLULISED MÄRKSONAD:

- kui planeerida rõdu, siis saal peaks olema minimaalselt 12–14 meetrit kõrge. Samas ei tohiks ta olla väga palju kõrgem akustiliste võimaluste piiramiseks. Kuigi kõrgus seab mõned takistused, siis aitab see mõneti katta lisaruumide vajaduse (sh *backstage*), mille saab laotada kahele korrusele; lisaks saaks rõdu vajaduse korral ka eraldi ruumina kasutada, kui see liigutatava seinaga eraldada. Vt täpsemalt Joonis 4. Mõõdud;

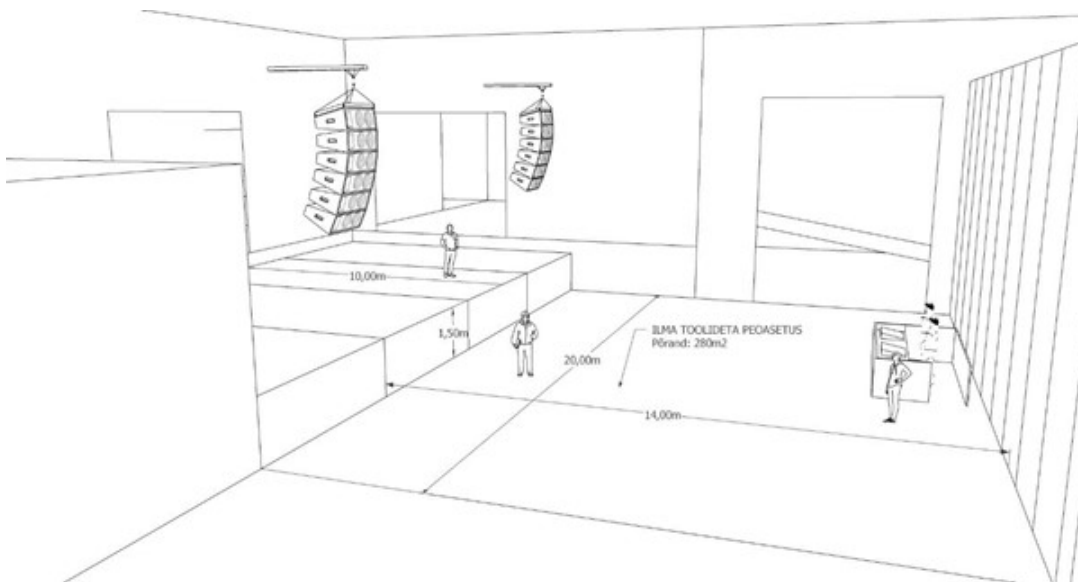

JOONIS 4. MÕÕDUD JUTU ILLUSTRATSIOONIKS

- kuna mitmes grupis väljendati skepsist, et kuigi suuremate produktsioonide jaoks ruumide ehitamine paistab väga ligitõmbav (sealjuures nähti võimalust, et see võimendaks muude lähedalasuvate lokaalide, kultuuri- ja ööklubide külastatavust, kuigi nt VABANK töö välja, et saal pakuks peavoolu artistide kontsertide korraldamisega mõneti ka konkurentsi), siis see ei pruugi end ära majandada. Oluline on siinjuures silmas pidada, et ainult suurte saalide jaoks ruumide ehitamine ei majandakski ära. Siinne lahendus on võtnud aluseks aga selle, et puhtalt saali pindala oleks majas 800 ruutmeetrit; suuremate istekohtadeta kontsertide korraldamine ei ole pelgalt suuremate korraldajate jaoks vajalik, vaid võimaldab ruumi kaheks jaotada ka erinevate ürituste jaoks (vt Joonis 5. *Rööpkasutus*) ning samal ajal jätta saali seinaga eraldades täismaja tunde ka neile bändidele-korraldajatele, mis teevad üritusi 300 istuvale või 600–700 seisvale inimesele (vt Joonis 6. Poolitatud saal).

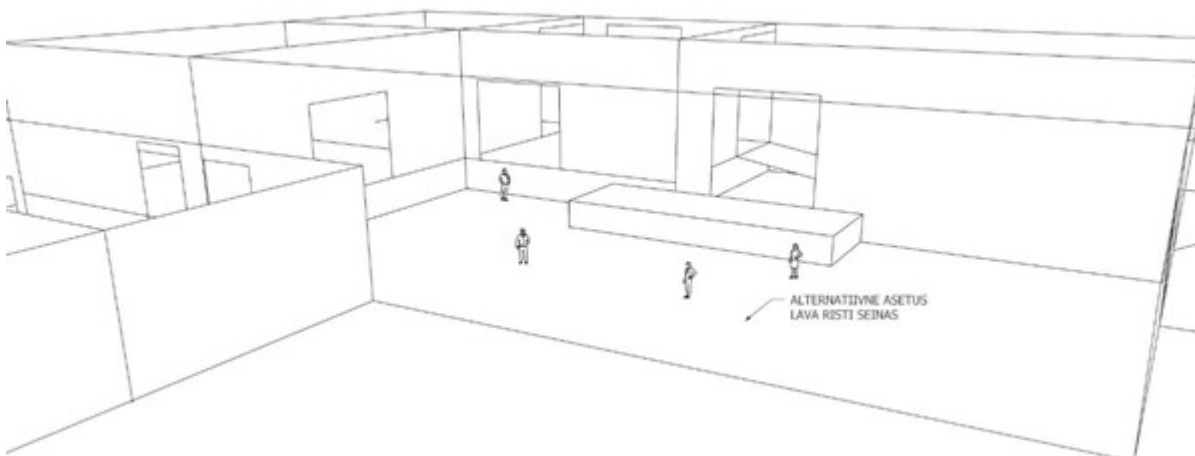

JOONIS 5. RÖÖPKASUTUS

JOONIS 6. POOLITATUD SAAL.

Ühtlasi võimaldab see ruumi ehitada üles teistmoodi ka pidude ning üritusturundusagentuuride jaoks (vt Joonis 7. Alternatiivne asetus).

JOONIS 8. ALTERNATIIVNE ASETUS

Sealjuures, kuigi suurürituste osa ei tohiks ülehinnata, siis pole mõtet seda ka alahinnata. Kui vaadata Live Music Estonia praegu koostatavas Tallinna kontserdipaikade ülevaates ürituste hulka ja külastusi 1000+ kontserdipaikades, milles toimuks minimaalselt 30 piletiga kontserti või mille kontserte külastaks minimaalselt aastas 27 000 inimest, siis Tartus hetkel selliseid kohti ei ole. Eelpool viidatud valmivas ülevaates on toodud välja, et kuues 1000+ kontserdipaigas toimus 2019. aastal kokku 481 muusikaüritust, mida külastati kokku 267 620 korda. Kuigi Tartu on neli korda väiksem linn, siis teisalt muude 1000+ kontserdipaikade puuduse tõttu võiks tõesti – nagu ka kohtumisel 1.1 ja 1.3 välja toodi – see tuua juurde juurde uusi korraldajaid. Viies eelmainitud Tallinnas küsitletud saalidest toimus 2019. aastal minimaalselt 30 muusikaüritust (oli vaid üks saal, kus küll muusikaürituste külastuste hulk ületas 2019. aastal 40 000, kuid muusikaürituste hulk jäi alla 15.) Seega taoliste saalide puuduse tõttu võib tegelikult olla üsna tõenäoline, et aktiivse tegevuse tulemusena võiks üle tuhandepealisi üritusi toimuda sisehooajal (september kuni mai) mitu korda kuus.

- Kui ligipääsetavuse all oli olulise märksõnana kirjas, et peaks rääkima Tartu Liikumispuuetega Inimeste Ühinguga, siis oluline on arvestada ka vaegkuuljate, -nägijate jt ühingutega.
- Üritusturundusagentuuridega kohtumisel rõhutati ka seda, et erinevate produktsioonide ettevalmistamiseks on ülioluline, et saalil oleks digikiht.

VIIDE

Live DMA 2020. *The Survey. Live music venues & clubs in Europe - facts & figures.*
www.live-dma.eu/wp-content/uploads/2020/01/Live-DMA-Survey-Report-Live-Music-Venues-data-2017-publication-January-2020-1.pdf